

GynObstetrik

Akut buk

Health Department

the33 ©

Innehållsförteckning

Akut buk.....	2
Definition.....	2
Orsaker.....	2
<i>Hos den gravida</i>	
<i>Hos den icke gravida</i>	
Diagnostik vid oklar akut buk.....	3
<i>Anamnes (smärtanamnes)</i>	
<i>Status</i>	
<i>Ultraljud undersökning</i>	
<i>Diagnostisk laparoskopi</i>	
Referenser.....	4

Akut buk

Definition→ akut insättande och/eller kraftig buksmärta. Buksmärta är det vanligaste och mest påtagliga symptom som gör att kvinnor söker akut.

Orsaker:

Orsaker för akut buk hos den gravida kvinnan är:

1. **Spontanabort (missfall)**→ Handläggningen är olika och beror på graviditetsveckan, kvinnans önskemål, symtom och resultat av den kliniska undersökningen ^[1] (faktaruta 1).
2. **Extrauterin graviditet**→ i ca 95 % av fallen sitter den i tuba (tubargraviditet) men kan även sitta på ovarierna, i cervix eller i bukhålan→ Ultraljud och mätning av HCG- i blodet.
3. **Ovarialtorsion**→ skall alltid misstänkas om ultraljudundersökning visar ovarialcystor.

Faktaruta 1.

En allmänpåverkad kvinna i tidiggraviditet med akut buksmärta och ev. blödningar skall misstänkas för:

- Missfall
- Extrauterin graviditet
- Ovarialtorsion

Orsaker för akut buk hos den icke gravida kvinnan är:

Tabell 14. [Ref. Akut buk, Landstinget i Östergötland]

Vanligaste orsaker till akut buksmärta	Urologiska orsaker	Gynekologiska orsaker	Internmedicinska orsaker
<ul style="list-style-type: none">• Perforerat ulcus• Gallstensanfall• Kolecystit• Akut pankreatit• Ileus och inklämningsbråk• Intestinal ischemi• Appendicit med/utan perforation• Divertikulit med/utan perforation• Rupturerat aorta aneurysm och aorta dissektion	<ul style="list-style-type: none">• Akut cystit• Pyelonefrit• Njursten• Urinretention	<ul style="list-style-type: none">• Extrauterin graviditet• Salpengit/Endometrit• Adnexatortion eller cystruptur• Endometrios• Dysmenorré• Spiralkomplikation• Tubo-ovarialabscess• Smärtor från myom• Ruptur av tumör	<ul style="list-style-type: none">• Pneumoni/Pleurit• Lungemboli• Hjärtinfarkt• Bältros• Intox

Diagnostik vid oklar akut buk

Anamnes

Smärtanamnes:

Tabell 15. [Ref. Akut buk, Landstinget i Östergötland]

Debut och duration	Snabbt (min till tim)→ sten, ileus, ischemi eller pankreatit Blixtsnabbt (min)→ perforation, dissektion eller ruptur.
Lokalisation	<ul style="list-style-type: none">• Centralt→ tunntarmen, navelbräck, pankreatit, aorta.• Epigastriet→ ventrikel eller Duodenum• Flankerna→ njursten, pyelonefrit• Arcus dx→ gallvägar• Fossa iliaca dx→appendicit, salpingit, bräck• Fossa iliaca sin→sigmoidit, salpingit, bräck• Suprapubiska→ urinblåsa, kvinnliga genitalia.
Smärtvandring?	Ja→ Appendicit? /Nej?
Utstrålning?	<ul style="list-style-type: none">• Mot ryggen→ gallan, pankreatit, aneurysmruptur/ dissektion i aorta.• Mot ljumsken→ njursten• Mot skuldrorna→ diafragma retning.
Intervaller?	<ul style="list-style-type: none">• Koliksmärtor/stensmärtor (patienten vrider och vänder sig)→ obstruktion• Intermittenta→ tarmobstruktion• Molvärk (patienten vill ligga stilla)→ inflammation, perforation, pankreatit eller ischemi.
Lindras-/ förvärras av?	<ul style="list-style-type: none">• Mat• Kroppsläge (ligga stilla/vrida och vända)• Hosta
Övriga symptom	<ul style="list-style-type: none">• Feber• Kräkningar• Epidemiologi→ omgivningen, mat och utlandsresor• Avföring• Miktion• Gyn→ flyttningar?• Trauma

Status→ AT, hjärta och lungor, buk och gynekologisk undersökning.

Ultraljud undersökning→ Abdominellt eller vaginalt.

Diagnostisk laparoskopi→ när diagnosen inte är säkerställd.

Faktaruta 2.

En gravidkvinna söker för rygg-/buksmärtor→ **Ta alltid blodtryck**

4

Referenser

1. Janson, PO. et al. Gynekologi, upplagan 1:1 (2010); 4:66.
-